

הדר פרק ששי עירובין

סוה

עין משפט נר מצוה

בא ב מיי פ"ד מהל' אבות הל' י' ופ"ה מהלכות מיוחדות לין י' ופרק טו מהל' מביה הלכה י' סנה עשין פב טו"ש"ע א"ה"ע סימן מד סק"ג ג וטו"ש"ע ח"מ סימן רלה סק"ג כב וטו"ש"ע י"ד ס"ה פ"ח ח' י"ד ס"ה פ"ח ח' כב ג מיי פ"ג מהלכות ח"מ הלכה י' טו"ש"ע א"ה"ע ס"י רלה סק"ג א וטו"ש"ע י"ד סימן רמו סק"ג כב: כב ד טו"ש"ע א"ה"ע ס"י רלה סק"ג ב: ה מיי פ"ד מהל' מפילה הלכה טו: כב ו מיי ס"ה הל' טו טו"ש"ע א"ה"ע ס"י ח"ה סק"ג ב:

תורה אור השלם

- לכן שמענו נא זאת ענינה ושברת ולא מקין: ועיניו נא כא
- האזהרה אפיקי מגנים סגור חותם צר: איוב מא ז
- אחי בגדו כמו חזק באפיקי חתלים יעבדה: איוב ו טו
- והאז אפיקי מים והגלו מוסדות תבל מגערתך: משמשת רוח אפיקי: חתלים יח טו
- ואקבצם ולא אקבד הקא אל אהוה והנהגה שם ימים שלשה וארבעה כעם ובבחינים ומגני לוי לא קצאתי שם: עזרא טו טו
- והיה יי את ריח הניחוח ואומר יי אל לבו לא אסף לקבל עוד את האקבחה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעריו ולא אסף עוד להכות את כל יחי באשר שפתי: בראשית כב טז: חנו שרך לאובד לוי לקרן נפש: משלי לא ו
- ועבדתם את יי אלהים וברך את לחמך ואת מימך והסרת מוקלה מקרבך: שמות כג טו

מוסף רש"י

צילתא. דעת גלולה ומושבת שמיט טרוד כגלסו מתעשה (מגילה כח). ולשלם שכר לרשעים. שמתעלן בו עשילס הוא ומקבלן בו שכל מלוטש שעושין צנילוס הוא (מסדרין ע).

רבינו חננאל (המשך)

אילו היו הכינים נושכים אותו לא הניא יכול למיטרס, ולפיכך עשהה לו אמו למר בר רבא שבעה חלוקים להחליקו בכלל יום חלוק מפני הכינים. כל הגורס ביום שמתתיהו מיוחדר כ"י ודאי. ר' אחא הוה ישן ביום והיה יעורר בלילה ונריס. א"ר אלעזר הבא בדרך אל יתפלל שלשה ימים, שנאמר ואקבצם אל הנהר הבא אל אחוה ומתפלל שמואל לא הוה מצלי בביתא דאית בה שיכרא. א"ר חנינא כל המתפתה בינו יש בו מדעת קונו, שנאמר וירח ה' את ריח הניחוח. אמר בר כל שרעו מושבת עליו בינו יש בו מדעת טעמיה קנים, מאי טעמיה יין עולה יי נכנס יין יצא סוד. לא נברא היין אלא לנחם בו אבלות, ולשלם שכר לאובד ויין למיר נפש. ופליגא דר' חנינא בר פפא, דאמר כל בית שאין יין נשפך בתוכו כמים אינו בכלל ברכה, שנאמר וברך את לחמך ואת מימך, מה לחם הניקח בכסף מעשר אף הני מים הניקח בכסף מעשר, ומאי ניהו יין וקרי לחן מים

מסר שינתיה לשמיעיה. פ"י צקונט' לרבי חנינא דלמר איעבורי צני לית ליה דרצ ששת ואסור להתפלל עד שיעור מאליו ואומר ר"י דאפי' עובר זמן תפלה לא יתפלל דשכור או שמוי חשבינן ליה עד שיעור מאליו ומיהו צענין דאמר ו"ל אמר ר' חנינא פ"י

המפיק מנגן בשעת גאווה פ"י כל המעציר מנגן ומכסה יצרו בשעת גאווה כלומר צעת שמתגבר עליו טומן אותו שלא יתגבר סוגרין וחומתין לרות צערו לשון מפיק כלפיק נחלים יעבורו (א"י: 1) ר' יוחנן אמר כל שאינו מפיק אתמור כלומר לא מי שאינו מכסה ומעציר אלא מגלגלו ומפיק מנגן ויואל להלחם כנגדו ולכבושו וזו הגאווה היא עת שכרמו של אדם רבי חנינא סבר לכבושו צנינה כדי להעצירו ולהפיגו טפי עדיפא ור' יוחנן אמר חיישינן שמא ישתקע צנינה וימנע מן התפלה אלא לגלותו כדי להתעסק בדרך ויואל נה עדיפא ור' יוחנן אמר כף יתפלל כפי עדיף:

בצר א"ר יודה. פירש צקונטרס דקתי אחר מקרא זה ואינו ככל הכתובים ושמה צספר בן סירא הוא ומלניו בזמה מקומות שמציא הש"ס מקראות הכתובים צספר בן סירא דלאשכחן צהחול (צ"ק: 33) כל עוף למיניהו ישכון וכן אדם לדומה לו וכן סלסלה ותרומומין וצנדיצים מושיבין ואמרינן צירושלמי דנכרות שהוה כמות צספר בן סירא ורבינו שמואל פירש שהשיב צנינו קלוימוס שכן דורש צירושלמי כל המינר אל יורה דכתיב שמעי נא זאת ענייה ושכורת ולא מיין והכי איתא צירושלמי צריש פרק אין עומדין הנה מן הדוכן אסור להתפלל מזה הטעם דכתיב שמעי נא זאת וכו' וגם רבי זריקא ורבי יוחנן צספר ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי ואומר המינר אסור להתפלל לא מסתברא אלא מן הדין קרא שמעי נא זאת ועמה דמהה צרה לשכרות וצנדיצים מביה להציל ולהורות כדריש צכרימות (דף יב:)

ומהאי טעמא אל יתפלל דהוי שכור מתוך שטרוד צלרמו וצכעסו ור"מ מפרש דמהאי קרא קדיש היענין שועך לא צצר (א"י: 1) כלומר בשעת צרה אל תערוך תפלתך כשיש טרוד וצכמה מקומות רגיל הש"ס לקצר המקרא כגון ומתן הכסף וקס לו וימיהו קצת קשה צצר אל יורה דהוה ליה למימר אל יתפלל:

א"ר אשינא. כמו לילי תקופת מים. פשטא דקרא מים ממנש דכתיב צכפיה דקרא והסירות ממלה מקרבן ע"י צינר המים דלאשכחן גבי רפואות מי מרה כל הממלה אשר שמתי צמנרים לא אשים עליך וכתיב נמי (מלמס 3) רפאתי למים האלה: **המס**

וסוד ניתן בע' אותיות נכנס יין יצא סוד ו' א"ר חנין לא נברא יין (6) אלא לנחם אבלים ולשלם שכר לרשעים שנא' **7** תנו שכר לאובד וגו' א"ר חנין בר פפא כל שאין יין נשפך בתוך ביתו כמים אינו בכלל ברכה שנא' **8** וברך את לחמך ואת מימך מה לחם שניקה בכסף מעשר אף מים שניקה בכסף מעשר ומאי ניהו יין וקא קרי ליה מים א"ר חנינא וכו' יוחנן, במאי פליגי. בדרב ששת דהוה מסר שינתיה לשמיעיה, ומזהירו כד לחקינו בשעת התפלה, ר' חנינא אית ליה דרב ששת. ר' יוחנן לית ליה דרב ששת, חייש דילמא משתקע בשינה אמר בר כל שאין דעתו מיושבת עליו אל יתפלל שמואל בר אבא ר' יודה. ר' חנינא כל יומא דהוה רתח לא הוה מצלי אמר בר אבא ר' יודה כתיב. מר עוקבא ביומא דשוחא, פ"י יום עביס לא הוה נפיק לדינא. אמר ציריבא הילכתא צילותא כיומא אסתנא, פ"י יום שמשבת בו רוח צפונית. אמר אבאי אר אמרה לי אם קריב בכותחא לא גרסי. פ"י אילו היתה מעסקת אחוה לתשמיש הבית והיתה נטרדת רעיה, ולא הויתא יכיל למיגרס. ורבא אמר אי קרצתן בינה לא גרסי. כלומר

יכולני לפטור. לטעון על כל ישראל לפני הקב"ה דבר שיפטרו כולן מדינא' ל' ע"ל לומר ששן (6) שיכורים ואין נתפסין על עוונם: **מדין הפלה.** אם דינין אותן על שלא היו מתפללין בזכוונה יכול אני לפטורן: **המפיק מנגן.** המעציר תפלת מנגן אצרהם שאינו אומרנה: **צעט גאווה.** בשעת שירכות אינו מתפלל:

סוגרין וחומתין לרות צערו. שלא יבאו עליו: שאינו מפיק איהמרה דהאי מפיק לינשא דגלווי הוא וה"ק כל שאינו מגלה תפלה בשעת שירכות כלומר שאינו מתפלל: **אפיקי מים.** גילויי הים כדכתיב ויגלו מוסדות: **מסר שינתיה לשמיעיה.** אמר לו הימתי לישן מעט וכשיגיע זמן תפלה הקלילי. ר' חנינא דלמר איעבורי צני לית ליה דרצ ששת ואסור להתפלל עד שיעור מאליו: **צצר אל יורה.** דקתי אחר המקרא (ה) ואינו בכל הכתובים ושמה צספר בן סירא הוא: **יומא דשופא.** רוח דרומית מנשבת צו (6) וחוקה: **לגוסא.** דעת ללולה: **צנימא דאיהמרה.** כשנשמעת רוח צפופית יום אורה הוא ונוח לכל כדלמר צנימות צפרק הערל (דף עג:)

מפני מה לא מלו ישראל צמדבר מפני שלא נשבה בהן רוח צפופית אצל צנימא דשופא אמר התם לא מהלינן ציה ולא מסוכרינן ציה: קיצי דשופא. אפי' ציוו עבודה קלה היתה מצטלת אותי: **לא סנאי.** לא הייתי שונה כמו ששנתי: **יומי דארייני.** ימים שהוה צקצר ארייני לישן וקטייני לעסוק בתורה וצמנרות: **וגיעוס עובא.** וישן הרבה: **יוף ופרע.** היה קוצב לו לשנות כך וכך פרקים ציוס והיה רגיל לעסוק ציוס ופעמים שהיה טרוד צמונומיו ציוס ופורע קביעות עמו צלילה: **אל יתפלל ג' ימים.** שאין דעתו מיושבת עליו מפני טורח הדוכן: **וגמהה סס ימים שלשה.** והדר ואצנינה מכלל דעד השתא לא הוה צנינה: **דאיה ציה שיכרא.** ריח השכר משכרתו: **דאיה ציה הרסנא.** משום ריחא: **המספסה ציון.** שמשפיקין אותו על דבר ומתרה כשטוב לצו ציון: **ריח הניחות.** ואמרו לעיל (7) דריחא דומיא דמשתייא הוא וכתיב (8) ויחננו אל לבו לא חוסף וגו' דארייני: **המשייט צנינו.** ששונה יין ואין דעתו מטרפת: **ניסן צנדיצים אופיות.** כך חשבונו צנימטריא: **יאל סוד.** וזה הואיל ולא יאל סודו שקול הוא כסנהדרין של ע': **לשנס צו שני לרשעים.** ששומין ושמהין ומקבלין עולמן צחייהם: **לאוצד.** רשע: **אינו כגלל הצרכה.** לא הגיע לסוף צרכה גמררה ואפילו הוא עשיר צדצרים אחרים: **שניקה בכסף מעשר.** שמתא ללוקח בכסף מע"ש צירושלמי. הכל יניקה בכסף מעשר מן המים ומלח צפרק צכל מערצין (לעיל דף ק: 1):

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בצר. ובגמרינן דף תרשיב. וכן תמונת ד"ה קי ע"ב דהה דף טו ע"ב מלשם ציר פ"ח:

רבינו חננאל

מיום שחרב בית המקדש כתוב שפני נא [אתן] ענייה ושכורה ולא איתן] במאן אמר [ראבינן] יכול אני לפטור את הגורם מיום שחרב בית המקדש מדין תפלה. דקיימין לן ששכור אל יתפלל, והא דהניא שכור מקוה מקח וממכרו מושב רב עבירה משכר בה עבירה ממייתן אותו מלקות מלקו, אוחו, כללו של דבר, הירוחו כפיקח לכל דברין, אלא שפטור מן התפלה. והני מילי שלא הגיע לשכרותו של לוט, אבל הגיע לשכרותו של לוט פטור מכלום. אמר רבי חנינא כל המפיק מנגן בשעת גאווה, פ"י כל המעציר מנגן ומכסה יצרו בשעת גאווה, כלומר בעת שמתגבר עליו טומן אותו לשון מפיק כפיקי נחלים יעבורו. ר' יוחנן אמר כל שאינו מפיק איהמרה, כלומר כל מי שאינו מעביר ומכסה, אלא מגלגלו ומפיק מנגן לנדרו להלחם כנגדו ולכבושו, וזו הגאווה היא עת שירוחו של אדם. רבי חנינא סבר לכבושו בשיה כדי להעבירו ולהפיגו טפי עדיף. ור' יוחנן אמר חיישינן שמא ישתקע בשניה (יומנו) [וימנע] מן התפלה. אלא לגלותו כדי להתעסק בדרך וכיוצא בה כדי להפיגו, ואחר כך יתפלל טפי עדיף, ואמרינן מכדי קראי משמע ר' חנינא וכו' יוחנן, במאי פליגי. בדרב ששת דהוה מסר שינתיה לשמיעיה, ומזהירו כד לחקינו בשעת התפלה, ר' חנינא אית ליה דרב ששת. ר' יוחנן לית ליה דרב ששת, חייש דילמא משתקע בשינה אמר בר כל שאין דעתו מיושבת עליו אל יתפלל שמואל בר אבא ר' יודה. ר' חנינא כל יומא דהוה רתח לא הוה מצלי אמר בר אבא ר' יודה כתיב. מר עוקבא ביומא דשוחא, פ"י יום עביס לא הוה נפיק לדינא. אמר ציריבא הילכתא צילותא כיומא אסתנא, פ"י יום שמשבת בו רוח צפונית. אמר אבאי אר אמרה לי אם קריב בכותחא לא גרסי. פ"י אילו היתה מעסקת אחוה לתשמיש הבית והיתה נטרדת רעיה, ולא הויתא יכיל למיגרס. ורבא אמר אי קרצתן בינה לא גרסי. כלומר

(6) ע"י אר"י פט"ו ד"ה רש"י למר, (3) [תוספתא] תמונת רש"י, (4) א [תוספתא] ע"י במאי פליגי בדר' שש"ס, (4) מגילה כח: ע"ש, (5) [קדושין לא], (1) ויש"ע, (1) ג"י ע"י צנינא, (1) ג"י ע"י צנינא, (8) ג"י ע"י אחר ליה, (8) ג"י ע"י אחר ליה, (9) [ל"ה להוה], (1) [סנהדרין נכנס], (8) סנהדרין ע"ה, (5) כס"א, (8) מדין, (8) כס"א ליתא, (8) [נחלשית ח], (8) כ"ו איתא בערוך פ"ק ט"ז, (7) ע"י צ"ק 35: (8) מוס' ד"ה המימות וצברות מת. וכש"ש ס"ה, (8) ויש"ע מוס' שנת קצת. ד"ה ומגן.]

הגהות הב"ח

(6) נברא לא נברא יין בעוה"ז אלא לנחם: (3) רש"י ד"ה יסילו וכו' ותרם שסן (שימורין) ציו"מ וצ"ש כ"ה שובגין: (8) ד"ה יוםא דשופא וכו' צו בחוקה: (4) ר"ה ריח הניחות ואמתי לעיל. היינו מה שפי' דריח השכר משכרתו:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בצר. ובגמרינן דף תרשיב. וכן תמונת ד"ה קי ע"ב דהה דף טו ע"ב מלשם ציר פ"ח:

רבינו חננאל

מיום שחרב בית המקדש כתוב שפני נא [אתן] ענייה ושכורה ולא איתן] במאן אמר [ראבינן] יכול אני לפטור את הגורם מיום שחרב בית המקדש מדין תפלה. דקיימין לן ששכור אל יתפלל, והא דהניא שכור מקוה מקח וממכרו מושב רב עבירה משכר בה עבירה ממייתן אותו מלקות מלקו, אוחו, כללו של דבר, הירוחו כפיקח לכל דברין, אלא שפטור מן התפלה. והני מילי שלא הגיע לשכרותו של לוט, אבל הגיע לשכרותו של לוט פטור מכלום. אמר רבי חנינא כל המפיק מנגן בשעת גאווה, פ"י כל המעציר מנגן ומכסה יצרו בשעת גאווה, כלומר בעת שמתגבר עליו טומן אותו לשון מפיק כפיקי נחלים יעבורו. ר' יוחנן אמר כל שאינו מפיק איהמרה, כלומר כל מי שאינו מעביר ומכסה, אלא מגלגלו ומפיק מנגן לנדרו להלחם כנגדו ולכבושו, וזו הגאווה היא עת שירוחו של אדם. רבי חנינא סבר לכבושו בשיה כדי להעבירו ולהפיגו טפי עדיף. ור' יוחנן אמר חיישינן שמא ישתקע בשניה (יומנו) [וימנע] מן התפלה. אלא לגלותו כדי להתעסק בדרך וכיוצא בה כדי להפיגו, ואחר כך יתפלל טפי עדיף, ואמרינן מכדי קראי משמע ר' חנינא וכו' יוחנן, במאי פליגי. בדרב ששת דהוה מסר שינתיה לשמיעיה, ומזהירו כד לחקינו בשעת התפלה, ר' חנינא אית ליה דרב ששת. ר' יוחנן לית ליה דרב ששת, חייש דילמא משתקע בשינה אמר בר כל שאין דעתו מיושבת עליו אל יתפלל שמואל בר אבא ר' יודה. ר' חנינא כל יומא דהוה רתח לא הוה מצלי אמר בר אבא ר' יודה כתיב. מר עוקבא ביומא דשוחא, פ"י יום עביס לא הוה נפיק לדינא. אמר ציריבא הילכתא צילותא כיומא אסתנא, פ"י יום שמשבת בו רוח צפונית. אמר אבאי אר אמרה לי אם קריב בכותחא לא גרסי. פ"י אילו היתה מעסקת אחוה לתשמיש הבית והיתה נטרדת רעיה, ולא הויתא יכיל למיגרס. ורבא אמר אי קרצתן בינה לא גרסי. כלומר